

JAARVERSLAG
1998
IT EIBERTSHIEM

EARNEWâLD
EERNEWOUDE

Bij dezen doen wij U toekomen ons jaarverslag betreffende 1998. In dit verslag treft U uiteraard weer de nodige gegevens aan betreffende het verloop in Eernewoude en een aantal andere regionale/landelijke en/of internationale wetenswaardigheden. Mocht U naar aanleiding van dit verslag nog vragen en/of opmerkingen hebben dan horen wij dat graag. Wilt U echt ooievaars zien, dan nodigen wij U graag uit voor een bezoekje aan "It Eibertshiem", of bij een van de andere buitenstations zoals bv. Spanga of Akmarijp in Friesland.

Verder zal uit dit verslag blijken dat U waar ook in onze provincie steeds vaker ooievaars kunt aantreffen. En dat is verheugend en opmerkelijk te noemen. Zo constateerde ik vorige week (13-05-1999) dat er tegenover "van Harinxmastate" te Beetsterzwaag ten minste 2 jonge ooievaars in het nest zaten en volgens de gegevens van "Fûgeltsje Bosch" was het in 1947 de laatste keer dat er daar een ooievaar zat te broeden. En dan, 52 jaar later opnieuw jonge ooievaars in Beetsterzwaag!

Fantastisch.

KANTTEKENING.

WAT DAMESHOEDEN VERMOGEN.

Onder deze kop lees ik in het blad van de vereniging Politie Dieren en Milieubescherming een artikel over de honderdjarige Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Vogels. En er valt uiteraard niet aan te ontkomen dat ik in deze kanttekening iets schrijf over De Vogelbescherming.

Allereerst willen wij als Eibertshiem de jarige geluk wensen met hun honderdjarige jubileum. En het is jammer maar zoals het er heden ten dage voorstaat zullen zij ook ongetwijfeld het 200 jarige jubileum halen. De aanleiding van de oprichting van Vogelbescherming was het feit dat er in die tijd op dameshoeden opgezette vogels gedragen werden. Veren van kleine zilvereigers, korhoenders, maar ook hele sterns en zelfs ijsvogels. In juli 1908 kwam er dan ook een aanvulling op het Kon. Besluit van 4 okt. 1892 waardoor de stern toegevoegd werd aan de lijst van beschermde vogels en daarmee boekte Vogelbescherming haar eerste overwinning. In de afgelopen honderd jaar heeft Vogelbescherming haar bestaansrecht meer dan bewezen maar tevens is ook meer dan waarschijnlijk geworden dat we nu niet en NOOIT NIET zonder de advocaat van de wilde vogels kunnen. En dat is eigenlijk best jammer, vindt U ook niet?

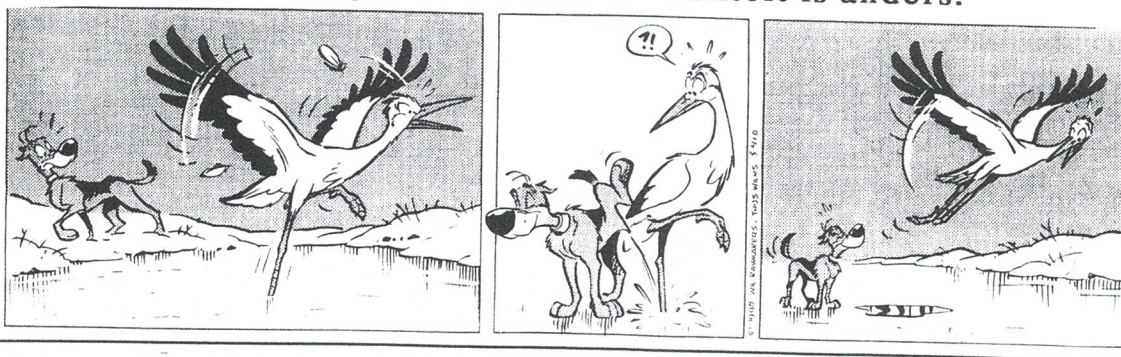
Het zou toch zoveel mooier

Het zou toch zoveel beter.....

Het zou toch zoveel logischer.....

Het zou toch zoveel etc.etc. We kunnen een hele bloemlezing houden over de tal van mogelijkheden maar de realiteit is anders.

BOES

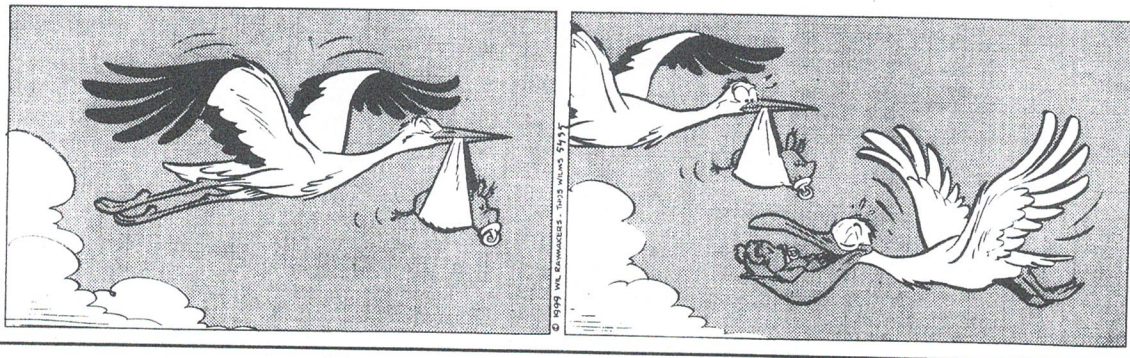

Ook heel dicht bij want in de Leeuwarder Courant staat opnieuw een berichtje dat een onverlaat met een zaag een boom heeft omgelegd. Had die het koud vraagt U zich af, nee na het zagen niet meer en voor die tijd allicht ook niet. Reden tot de actie was dat er een buizerd in de boom zat te broeden, iets wat voor de een aanleiding geeft tot het halen van verrekijker of fototoestel geeft een ander aanleiding om een zaag uit de schuur te halen.

Vogelbescherming >

nogmaals proficiat en dus op naar het volgende lustrum!

BOES

RESULTATEN IT EIBERTSHIEM 1998.

In 1998 werden er bij 6 paren 28 eieren gelegd. Bij één paar kwamen 2 eieren een ander paar zorgde daarentegen voor 8 eieren. De eerste 4 eieren werden door het paar uit het nest gegooid en bij het volgende legsel ging er door onbekende oorzaak ook iets mis want op een slechte dag waren ook die 4 eieren verdwenen. Bij het paar in de kooi welke 2 eieren had werden ook geen jongen geboren. De andere 4 vrijvliegende paren kregen in totaal 18 eieren en er werden 14 jongen geboren. Uiteindelijk werden er 9 jongen groot welke geringd en wel op trek gingen. Met die score zaten we goed want meestal blijven we beneden de 2 jongen per paar. Voor diegene onder U die van cijfers houden zetten we het aantal jongen van de afgelopen 10 jaar nog eens op een rijtje.

1988=0	1990=10	1992=8	1994=8	1996=2
1989=4	1991=14	1993=20	1995=8	1997=9

LANDELIJKE RESULTATEN.

De resultaten in den lande stemmen tot grote tevredenheid met name wat betreft de ontwikkelingen rondom die paren die verder dan 5 km verwijderd zijn van de buitenstations. Alles binnen een straal van 5 km wordt als buitenstation betiteld maar daarbuiten beschouwen we de ooievaars als zelfstandig paar. Met name daarom zijn we dan ook erg blij met de toename van het aantal nesten op meer dan 5 km afstand van de buitenstations. In 1998 waren dat er ruim 80!

In totaal waren er 335 bezette nesten. Van die 335 nesten waren er maar 9 nesten van ooievaars in gevangenschap. Er werden in totaal ruim 1030 eieren gelegd en er werden een kleine 800 jongen geboren waarvan er 475 uiteindelijk vliegvlug.

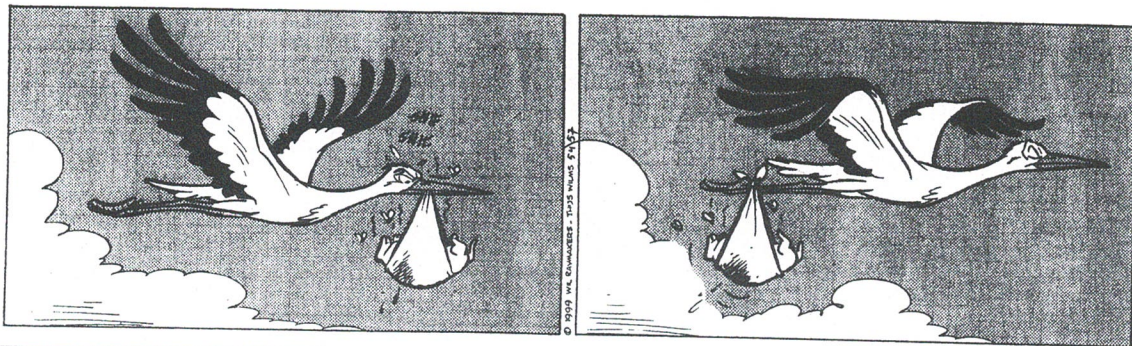
Voor wat betreft de situatie in Friesland hebben we lange tijd in spanning moeten zitten voordat de eerste paren zich in onze provincie vestigden welke op grote afstand zaten van de buitenstations. In het vorig verslag maakte ik al melding van een aantal pogingen tot nestbouw en gelukkig werden er ook jongen geboren.

De nestplaatsen Tietjerk, Beetsterzwaag/dorp, Beetsterzwaag, Dronrijp en Drogeham stonden flink in de belangstelling toen er volop genesteld werd. In Tietjerk zit al een aantal jaren een paartje ooievaars welke ook dit jaar weer 2 jongen groot bracht. Daarnaast dus nog 4 broedplaatsen waarvan er in Dronrijp 1 jong geboren werd maar die werd maar 2 dagen oud. Ook in het nest buiten Beetsterzwaag werden 2 jongen groot.

We hopen uiteraard dat dit het begin is van een positieve ontwikkeling voor het tal broedende ooievaars in Friesland.

Ook in 1999 zijn er van deze 5 nesten op dit moment (mei '99) 3 bezet en zitten er na 52 jaar weer jongen op het nest in Beetsterzwaag/dorp. Of er in Tietjerk en Beetsterzwaag ook al jongen zijn was bij het ter perse gaan van dit verslag nog niet bekend.

BOES

WE HEBBEN DE OOIEVAAR TERUG !

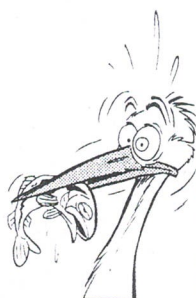
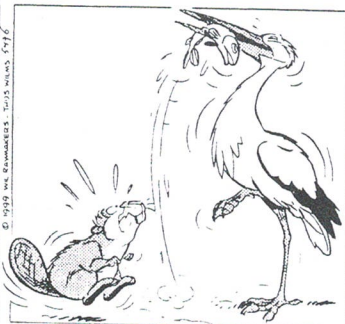
Er is en er wordt en werd nog wel eens schamper over gedaan maar de pioniers van het ooievaarsproject Het Liesveld hebben hun gelijk gehaald. Wat begon als een hobby groeide uit tot een zeer geslaagd project. En daarmee is de ooievaar op het nippertje behouden gebleven voor Nederland. Na 30 jaar vliegen er weer meer dan duizend ooievaars vrij rond.

Het was in 1974 toen ik Dhr. C.J.A. Wijnaendts in Het Liesveld voor het eerst met veel verve hoorde spreken over 'zijn' ooievaars en het project van vogelbescherming. En later vanaf 1979 bij de start van It Eiberts-hiem hebben we er nog vele malen over gesproken. Jammer dat diegene aan wie we naar mijn gevoel dit alles te danken hebben een dergelijke kop boven dit artikel niet meer kan lezen. Hoewel het al bijna 12 jaar geleden is dat hij overleed moet ik nog vaak terug denken aan de ontmoetingen met hem. Vooral nu er in dit jubileumjaar zoveel aandacht wordt geschonken aan de ooievaar. Het enthousiasme hield hem op de been en daar mag wat mij betreft een ieder een voorbeeld aan nemen.

Want dat enthousiasme zullen we ook de komende dertig jaar nog zeker nodig zijn voor ons ooievaarsproject. Want hoewel we vol trots kunnen zeggen: "We hebben de ooievaar terug" kunnen we gelijktijdig ook melden dat we het biotoop van de ooievaar nog niet terug hebben. Er is dus nog volop werk te doen en van achterover leunen kan nog geen sprake zijn. Immers er valt nog heel wat te verbeteren aan de omgeving van de buitenstations en ook daarbuiten. Om ook in de toekomst goede levenskansen te garanderen moet er aandacht worden besteed aan de kwaliteit van de omringende natuur. De dramatische situatie van een paar decennia terug mag zich niet nog eens voordoen.

Vervolgens is er buiten Nederland ook nog veel te doen, want zodra de ooievaars onze betrekkelijk veilige streken hebben verlaten, dienen de gevaren zich aan. De eindbestemming van de in Europa broedende ooievaars ligt in Afrika. De wegen die daarheen leiden zijn weliswaar verschillend maar beperkt. Om dichtbij huis te beginnen, het aantal hoogspanningsmasten en leidingen in bv. Frankrijk en Spanje zijn enorm. Daarnaast wordt er in met name Frankrijk maar ook in Spanje nog rustig op los geknald. Een ander gevaar is het gebruik van pesticiden bij het bestrijden van sprinkhanen plagen. De voornaamste bottleneck vormt de Middellandse Zee. Om de kortste oversteek te kunnen maken kiezen de ooievaars uit het oostelijke deel van Europa voor de Bosporus, terwijl de ooievaars uit West Europa bij Gibraltar oversteeken. De ooievaars verzamelen zich bij deze plaatsen om vervolgens massaal over te steken. De afstanden die de vogels tijdens hun trek afleggen zijn enorm maar daarbij moet je wel bedenken dat die afstanden vooral zwevend worden overbrugd. De ooievaars hebben zoals bekend immers een perfect gevoel voor thermiek en luchtstromingen. Veelal zonder een vleugelslag cirkelen ze naar grote hoogte om daar aan een glijvlucht van soms 25 tot 50 km. te beginnen, daarbij steeds weer zoekend naar een andere thermiekstroom. Dat verklaard dan ook de bottleneck want thermiek is alleen boven land aanwezig.

BOES

Velen hebben de vraag gesteld: "waarom trekken vogels?", en met bovenstaande wetenschap zijn ook wij bijna geneigd om die vraag nog eens op te werpen, want die trek brengt dus wel zeer veel risico's mee. Daarnaast wordt mede hierdoor het beschermen van de ooievaar een stuk complexer. Maatregelen om in die situatie verandering aan te brengen zijn dan ook zeker niet op korte termijn te realiseren. Het ooievaarsproject zal dan dus ook inhoudelijk veranderen maar noodzakelijkerwijs nog lange tijd voortbestaan.

ZWEVEN, GLIJDEN, VLIEGEN.

Omdat we tot nu toe regelmatig hebben gesproken over thermiek willen we nog iets vertellen over de vliegwijze van de ooievaars.

Ooievaars zijn relatief zware (3 tot 5 kg.) vogels met grote brede vleugels. De spanwijdte is 150 tot 170 cm. Echt vliegen met voortdurend bewegen van de vleugels is voor de ooievaar dus een energievervlindende bezigheid. Daarom proberen ze zich over langere afstanden zoveel mogelijk zwevend te verplaatsen. Tijdens het vliegen zoeken ze naar de opwaartse stromingen die ontstaan waar wind tegen heuvels of bergen opbotst of waar luchtlagen warm, ijl en licht worden boven door zonnestralen opgewarmd terrein. Wanneer de lucht daarboven kouder is zal de opgewarmde en dus lichtere lucht opstijgen en ontstaat thermiek.

Deze thermiek manifesteert zich niet als één aaneengesloten luchtlaag maar met grote onregelmatigheden. Dat laatste wordt veroorzaakt door het feit dat het aardoppervlak nu eenmaal ook erg onregelmatig is.

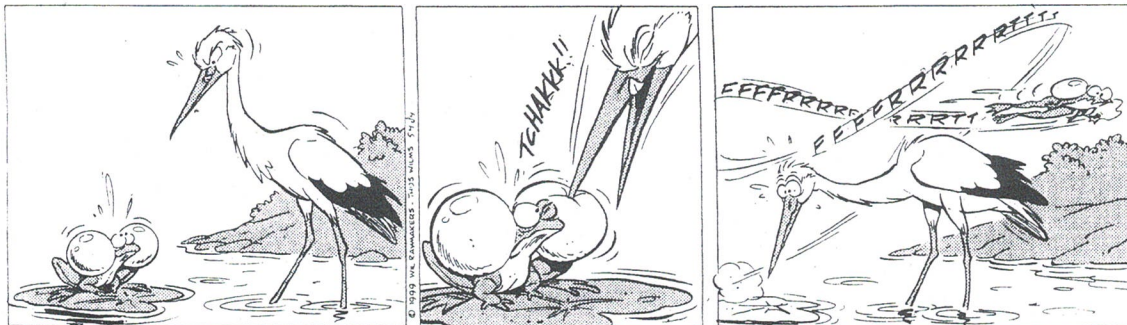
Wanneer de weersomstandigheden gunstig zijn, vliegen ooievaars 7 tot 8 uur per dag en zo leggen ze maximaal 500 km. af. Hoe warmer, lees gunstiger het weer hoe hoger het gemiddelde aantal kilometers per dag. In Europa ligt dit zo rond de 220 km. en in Afrika zo rond de 300 km.

Dat zijn nog flinke afstanden maar voordat je met dat gemiddelde in Zuid Afrika aankomt moet je nog wel even 12.000 km. overbruggen.

Hoe hoger de ooievaar dus komt middels de thermiek hoe groter de "winst" is. In de thermiekstroom stijgen ze veelal tot wel 700 meter hoog, verlaten dan de stroom en laten zich gelijdelijk omlaag glijden.

Zo leggen ze dus zonder vleugelslag grote afstanden af en halen daarbij ook nog gemakkelijk snelheden van zo'n 80 km. per uur.

BOES

TOT BESLUIT.

[*] Kunnen we melden dat er dit voorjaar (99) ook ooievaars waren te Laaxum en dat één van die vogels later een nest bouwde op een kraan te Elahuizen. Onder de indruk waren we van de ooievaarskrant gemaakt door de kinderen van de basisschool "Us nije gea". Een heuse krant met veel foto's en eigen verhalen over het wel en wee van "hun" ooievaar. Het was vooral voor de kinderen jammer dat deze vogel noodgedwongen weer is verhuist naar Akmarijp.

[*] Wederom dank aan de natuurbeschermingswacht Gorredijk & Omstreken voor hun trouwe inzet voor It Eibertshiem. De jaarlijkse fietstocht is altijd een zeer sfeervol "barren" wat we zeker niet willen missen. En ook de vele fietsers willen dat niet missen getuige hun trouwe opkomst. In het verslagjaar werd er zeker van hun inzet het nodige gevraagd want veelal hebben we stralend weer maar in '98 viel het tegen en moest men stevig op de pedalen. Dank dus aan fietsers en organisatie.

[*] Graag willen we alle lezers er op attenderen dat een bezoek aan It Eibertshiem de moeite waard is, zeer zeker in combinatie met een wandeling en een bezoekje aan de inforuimte van It Fryske Gea. Kom dus rustig eens kijken in een ooievaarsnest met jongen want middels onze life verbinding > nest-inforuimte, zit U op de eerste rang.

[*] Dan nog een oproep.

Wanneer U dit jaarverslag gelezen heeft gooi het dan niet bij het papier maar doe het in de bus bij Uw burens (en Uw burens doen het weer bij hun overburens) dan hebben die er mogelijk ook wat aan en wij hebben wat extra lezers!

[*] Het jaar 2000 nadert met rasse schreden en dat betekent dat It Eibertshiem op 8 mei 2000 al weer 20 jaar bestaat. Van het ene jubileum in het andere. In 1998 dus 100 jaar Vogelbescherming en 30 jaar Het Ooievaarsproject en in 2000 al weer 20 jaar It Eibertshiem.

[*] Hoeveel jubilea er nog volgen weten we niet maar er blijft volop werk voor de vogelbeschermers en vooral richting verbetering van ons ooievaarsbiotoop. Blijf ons steunen en wie donateur wil worden kan dit vanaf F10,- per jaar regelen. Ik hoor U zeggen: Tien gulden? dat is vast een vergissing! Maar nee, je houdt het niet voor mogelijk maar vanaf F10,- bent U echt donateur.

[*] Heeft U naar aanleiding van dit verslag vragen en/of opmerkingen dan horen we dat graag.

(H. Folkertsma, Hegedyk 1, 8642 WH Lutkewierum. Tel: 0515-521559)

Mei 1999. Stichting It Eibertshiem.

BOES

